

Fingon kannanotto eriarvoisuuden vähentämiseksi Suomen ja EU:n kehityspolitiikassa

Suomen ja EU:n kehityspolitiikan päätavoitteena on köyhyyden vähentäminen. Köyhyyden vähentäminen on tärkeää, mutta merkityksetöntä, jos samanaikaisesti ei pysäytetä globaalia eriarvoistumista. Tämän vuoksi eriarvoisuuden vähentämisen tuleekin olla keskiössä Suomen ja EU:n kehityspolitiikassa.

Maailmassa miljardit ihmiset kohtaavat mahdollisuuksiin, resursseihin, vapauksiin tai valtaan liittyvää eriarvoisuutta. Maailman 26 rikkaimman ihmisen varallisuus vastasi 3,8 miljardin köyhimmän ihmisen varallisuutta vuonna 2018¹. Samalla yli puolet maailman väestöstä – yli neljä miljardia ihmistä – on sosiaalisen suojelun ulkopuolella².

Kestävän kehityksen Agenda 2030:n ytimessä on ajatus globaalien eriarvoisuuden vähentämisestä: ketään ei saa jättää jälkeen (Leave No One Behind). Linjatessaan kehityspolitiikkojaan Agenda 2030:n mukaiseksi, ovat Suomi ja EU samalla sitoutuneet eriarvoisuuden vähentämiseen tähtäävään politiikkaan.

Eriarvoisuuden vähentämiseksi kehityspolitiikan muodot sekä kohdemaat ja -ryhmät on valittava ensisijaisesti niin, että toimet tavoittavat heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset.

Ulkoministeriön teettämän riippumattoman arvioinnin mukaan ennen kaikkea kansalaisjärjestöjen toteuttama kehitysyhteistyö vastaa tähän tarpeeseen, sillä järjestöt tavoittavat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset³. Kansalaisjärjestöjen tukeminen ja kansalaisyhteiskunnan tilan puolustaminen tuleekin olla keskeisessä osassa eriarvoisuuden vähentämisen keinovalikoimassa.

Suomalaiset kehitysjärjestöt toivovat, että Suomi ja EU kiinnittävät enenevässä määrin huomiota erityisesti seuraaviin eriarvoisuuden ulottuvuuksiin kehityspolitiikassaan:

Sosiaalinen eriarvoisuus

- Eriarvoisuuden vähentämisessä sukupuolten tasa-arvon vahvistaminen on oltava keskiössä. Vallitsevat yhteiskunnalliset rakenteet tuottavat sukupuolten välistä eriarvoisuutta, jossa naiset ja tytöt jäävät käytäntöjen tai lainsäädännön takia ilman yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia. Esimerkiksi tyttöjen mahdollisuus kouluttautua ja osallistua työelämään on monista eri syistä usein poikia heikompi. Sukupuolivaikutukset tulee ottaa huomioon kaikkia päätöksentekoa ohjaavia linjauksia laadittaessa. Eriarvoisuutta vähennettäessä tulee sukupuolen ohella kiinnittää huomiota muiden tekijöiden yhteisvaikutukseen. Muut tekijät, kuten uskonto, etnisuus, ikä ja vammaisuus, saattavat lisätä entisestään eriarvoisuutta.
- Sukupuoli on kuitenkin moninainen käsite ja biologian lisäksi sitä määrittävät sosiaaliset ja psyykkiset ominaisuudet. Jos sukupuoli hahmotetaan kaksinapaisena mies ja nainen -jaotteluna, julkiset palvelut, kuten terveys- ja koulutuspalvelut, eivät useinkaan tavoita sukupuolivähemmistöjä. Sama koskee

¹ Public good or private wealth?, <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620599/bp-public-good-or-private-wealth-210119-en.pdf>, OXFAM, 2019

² World Social Protection Report 2017–19, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_605078.pdf, ILO, 2019

³ Evaluation 3 on the Programme-Based Support through Finnish Civil Society Organizations, Foundations and Umbrella Organizations. Meta analysis. https://um.fi/documents/384998/385866/cso3_meta_analysis, Ministry for Foreign Affairs of Finland, 2017

Jotta elämä olisi reilumpaa. Ihan kaikkialla.

Elimäenkatu 25-27 (5. krs) | 00510 Helsinki | +358 9 584233 | info@fingo.fi

fingo.fi

seksuaalivähemmistöjä, jos yhteiskunta on heteronormatiivinen. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville yhteiskunnallinen eriarvoisuus johtaa usein myös väkivallan uhkaan.

- Sukupuolen ja seksuaalisuuden lisäksi erilaiset tekijät, kuten esimerkiksi ikä, tulot, etnisuus, vammaisuus tai asuinpaikka vaikuttavat esimerkiksi terveyspalveluihin ja koulutukseen pääsyyn. Kehitysyhteistyöllä tuetut palvelut voivat esimerkiksi keskittyä pelkästään tietyn ikäryhmän tarpeisiin, jolloin muiden ikäryhmien tarpeet eivät toteudu. Erityisen tärkeää Suomen ja EU:n kehityspolitiikassa on kiinnittää huomiota haavoittuvimpien ryhmien tarpeisiin ja mahdollistaa heidän pääsyä palveluiden piiriin.
- Suomella on osaamista ja kokemusta erityisesti vammaisten oikeuksien edistämisestä kehityspolitiikassa. Suomen ja EU:n kehityspolitiikassa tuleekin varmistaa riittävä tuki vammaisten oikeuksien toteutumiseen osana kaikkea kehitysyhteistyötä.
- Erityistä huomiota vammaisten kohdalla, kuten muidenkin haavoittuvien ryhmien kohdalla, tulee kiinnittää myös intersektionaalisuuteen - haavoittuvat ryhmät eivät sisäisesti ole homogeenisiä, vaan yksilöihin voi kohdistua samaan aikaan syrjintää monin eri perustein.

Taloudellinen eriarvoisuus

- Paikallisten elinkeinon kehittäminen ja turvaaminen on yksi tapa lieventää eriarvoisuutta. Erityisesti yksityisissä investoinneissa tulisi ottaa huomioon kestävä kehityksen mukaiset paikalliset elinkeinot, ja vähentää eriarvoisuutta paikallisesti esimerkiksi sijoittamalla paikallisiin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä osuuskuntiin, ja mahdollisuuksien mukaan tukemalla erityisryhmien kuten naisten tai etnisten vähemmistöjen työllistymistä ja yrittäjyyttä.
- Eriarvoisuus yhteiskunnissa vaikuttaa taloudellisten resurssien kuten maan hallinta- ja omistusoikeuksien epätasaiseen jakautumiseen. Tämän vuoksi taloudellinen kehityskään ei tavoita kaikkia, mikä syventää yhteiskuntien eriarvoisuutta.
- Investointien ja yksityissektorin kautta kanavoitavan kehitysrahoituksen kohdalla tulee kiinnittää erityistä huomiota eriarvoisuuteen ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin. Yksityissektorin rahoitus on usein sukupuolisokeaa, eikä siis hyödytä naisyrittäjiä ja -työntekijöitä tai nuoria. Kun investointien suunnitteluun otetaan mukaan monipuolisesti edustajia paikallisista yhteisöistä, investoinnit hyödyttävät tasaveroisesti koko väestöä, jolloin vältetään paitsi eriarvoistumisen kasvu myös mahdolliset väkivaltaiset yhteenotot ja sabotaasi investointien toteutusvaiheessa.
- Kehitysyhteistyön ohjelmoinnissa ja kehitysrahoitusmekanismien valinnassa tulee kuulla paikallisia, haavoittuvimpia ryhmiä ja niitä, jotka ovat vaarassa jäädä kehityksestä jälkeen. Näin varmistetaan, ettei kehitysyhteistyöllä vahvisteta olemassa olevia rakenteita, vaan aidosti vähennetään eriarvoisuutta.
- Eriarvoisuuden vähentämisen kannalta on tärkeää kiinnittää huomiota myös työntekijöiden oikeuksiin sisältäen säällisen toimeentulon ja kunnolliset työolot.

Ympäristöllinen eriarvoisuus

- Ilmastonmuutos koskettaa koko maailmaa, mutta kohtelee maita ja yhteisöjä eriarvoisesti. Maailman köyhimmät, jotka vaikuttavat ilmastonmuutokseen kiihtymiseen vähiten, usein kokevat sen vaikutukset voimakkaimmin esimerkiksi tulvien, kuivuuden ja menetettyjen satojen kautta. Suomen ja EU:n tulee kehityspolitiikassaan panostaa entistä enemmän ilmastonmuutokseen sopeutumiseen köyhimmässä maissa. Kehityspolitiikassa tulee panostaa myös sekä ilmastollisen että yhteiskunnallisen selviytymiskyvyn kannalta heikoimmassa asemassa olevien ryhmien tunnistamiseen, ja näiden ryhmien resilienssin vahvistamiseen.

Rakenteelliset ratkaisut

- Poliittisiin osallistumismahdollisuuksiin vaikuttavat taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen pääoma sekä ikä ja sukupuoli ja se on siksi läheisesti yhteydessä muihin eriarvoisuuden muotoihin. Poliittista eriarvoisuutta voidaan vähentää esimerkiksi tukemalla demokraattisia rakenteita ja eri ryhmien poliittista osallistumista, lisäämällä päätöksenteon ja julkishallinnon läpinäkyvyyttä sekä turvaamalla kansalaisyhteiskunnan toimintatilan avoimuus.
- Verot ovat avainasemassa taloudellisen eriarvoisuuden ja köyhyyden vähentämisessä. Oikeudenmukaisen verotuksen avulla valtiot pystyvät jakamaan yhteiskunnan varallisuutta reilummin, tasaamaan tuloeroja sekä rahoittamaan palveluita kansalaisille. Kehittyvät maat tarvitsevat resursseja ja asiantuntijatukea omien verotusjärjestelmiensä kehittämiseksi.

Jotta elämä olisi reilumpaa. Ihan kaikkialla.

Elimäenkatu 25-27 (5. krs) | 00510 Helsinki | +358 9 584233 | info@fingo.fi

fingo.fi